

Bitmeyen Senfoni: Avrupa Birliği

Never Ending Symphony: European Union

Murat Öztürk

Özet

Avrupa Birliği, kendi içinde sürekli savaşan Avrupa topluluklarının yüz-yıllardır süren ve yüzbinlerce insanın hayatını kaybetmesine yol açan savaşlardan kurtulmanın en rasyonel yolunun menfi rekabet etmeme ve birlikte hareket etme fikri olduğunu kavramalarıyla kurulmuştur. İlk önceleri sınırlı üye ölkelerin katılımıyla “Avrupa Kömür ve Çelik Topluluđu” adıyla kurulan birlik ilerleyen yıllarda siyasi, ekonomik ve hukuksal alanları da içine alan geniş bir topluluğu dönüşecektir. Türkiye uzun yıllardır bu birliğin içinde yer almak istemekte fakat bir türlü başarılı olamamaktadır. Bu yazı da Avrupa Birliği'nin kuruluş süreci ile birlikte Türkiye'nin Avrupa Birliği macerası ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Birliği, Brexit, İslamiyet, Hıristiyanlık, Demokrasi.*

Abstract

The European Union was established with the idea that the most rational way to get rid of the wars, which have led to the loss of hundreds of thousands of human lives who have been constantly fighting in Europe, is the idea of not competing and acting together. The association, which was first founded under the name of European Coal and Steel Community with the participation of the limited member countries, has been transformed into a large community that includes political, economic and legal fields in the following years. Turkey wants to take part in this community for many years, but somehow can not be successful. In this paper, the European Union's institutions along with the process of Turkey's EU adventure are discussed.

Keywords: *European Union, Brexit, Islam, Christianity, Democracy*

*Avrupa'da
bir Avrupa
Birliği'nin
kurulmasına
karşı, zamanın
büyük güçlerinin
sürekli
müdahaleleri
olmuştur.*

Avrupa Birliği'ni tanımadan önce Eski Kıta'yı yani Avrupa kıtasını tanımak gerekir. Avrupa, "Güneşin Battığı Taraf" anlamına gelmektedir. Tarihi, antik çağlara uzanan bu kıta dünyanın en küçük kıtalarından biridir. Avrupa Kıtası'nın yüzölçümü 10 milyon 523 km²'dir, bu bakımdan Okyanusyadan sonra en küçük kıtadır. Bu eski kıta, tarih boyunca insanlık için büyük gelişmelerin yaşandığı bir kıta olduğu gibi, aynı zamanda savaşlar nedeniyle kendini yok eden de bir kıtaydı.

AB'yi kuran iki ana ulus Fransız ve Almanlar ebedi düşman iki milleti. Bu iki millet arasında tarihte aralarında savaşmışları zamanlar, belki de savaşmadıkları zamanlardan daha uzundur.

Avrupa'da bir Avrupa Birliği'nin kurulmasına karşı, zamanın büyük güçlerinin sürekli müdahaleleri olmuştur.

Örneğin İngiltere, tarihsel süreçte, kıta Avrupa ülkelerinden farklı olarak, nevi şahsına münhasır bir devlet yapısı oluşturmuştu. Britanya Adaları, kıta Avrupası'ndan yalnızca coğrafi olarak ayrılmamış, düşünce ve hayat biçimi olarak da farklılaşmıştı. Bu ülkenin Kıta Avrupası devletlerine karşı tarihteki geleneksel politikası; klasik "Güçler Dengesi" prensibinin işletilmesi temeline dayanıyordu. Bu politika, "kıtayı nüfuzu altına almak için rekabet edenlerden, her zaman zayıf olanı güçlü olana karşı destekle ki, hiçbir kuvvet kıtayı tümünden nüfuzuna alamaz ve sen de istediğin gibi atını koştur" uygulamasıyla hayat buluyordu. Bu düşüncenin bir ürünü olarak Birleşik Krallık, geçmişte kıtayı ele geçirmek isteyen Napolyon'la ve Hitler'le savaşmaktan geri durmamıştı.

Aynı şekilde Osmanlı da Doğu Roma'yı ele geçirip cihan devleti olunca benzer bir siyaset takip etmiştir. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethi sonrası, Hristiyanlığı söküp atmamış, aksine; Katolik Kilisesine karşı Ortodoks Kilisesi'nin yaşamasını destekleyerek, kıta Avrupa'sının dinsel ve siyasal birliğine karşı önlem almıştır. Kanuni Sultan Süleyman, Şarlken-Fransuva mücadelesinde zayıf olan Fransuva'yı desteklemiş ve ayrıca kıta Avrupası'ndaki Hristiyan Birliği'ni bozmak amacıyla Kapitülasyonları da vermişti.

Sürekli savaşan ve hatta 1870-1945 yılları arasına üç savaş sığdıran Fransa ve Almanya, yüzyıllardır süren ve yüzbinlerce insanın hayatını kaybetmesine yol açan savaşlardan kurtulmanın en rasyonel yolunun; -ileriki yıllarda ekonomik, siyasi ve askeri yönlerden birleşmeye evrilecek olan menfi rekabet etmeme ve birlikte hareket etme fikri olduğu fikrine vardılar. Bu fikir ilk etapta Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun kurulmasını sağlamıştır. Böylece Birleşik Avrupa'nın temelleri, 1951 yılında Almanya ve Fransa'nın önderliği, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya'nın da katılımıyla kurulan AKÇT çatısı altında atılmış oldu. Bu altı ülke 1957 yılında Roma Antlaşmasıyla; işgücü, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımını sağlayan AET (Avrupa Ekonomik Topluluđu)'nu kurdular. Gümrük Birliği planlanandan önce gerçekleştirildi, mamul mallarda gümrük vergileri 1 Temmuz 1968'de kaldırıldı.

Bu altı ülke o kadar başarılı oldular ki, Birleşik Krallık, İrlanda ve Danimarka daha fazla seyirci kalamadı, 1963 ve 1967'de Fransa tarafından iki kez veto edilmelerine karşın 1973 yılında birliğe kabul edildiler. Bu Birliğin ilk genişleme dalgasıdır.

AB'de 1981'de Yunanistan'ın katılımıyla 2. genişleme yaşandı. 1978'de Yunanistan ile eş zamanlı olarak AB'ye tam üyelik için başvurmayan Ecevit Hükümeti, Türkiye açısından çok önemli olan AB'ye üye olma şansını tepmiştir. Zira o Soğuk Savaş yıllarındaki konjonktürde Türkiye, Batı dünyasının en stratejik önemde ülkelerinden biri olarak görülüyordu.

Sonraki yıllarda, Türkiye'deki 80 darbesi akabinde Yunanistan AB'ye kabul edilip, Nato'ya tekrar üye olmak için başvurduğunda, Kenan Evren'in başında bulunduğu askeri yönetimin Yunanistan'ın Nato üyeliğine karşı, Türkiye'nin AB'ye üye olma dosyasını masaya getirmemesi, Türk diplomasisinin son 50 yıldaki başarısızlıklarının belki de en büyüğüdür. Dünyadan, diplomasiden bihaber askerlerin yönetime silah zoruyla el koymalarının kaybettirdiklerinden en önemlilerinden biridir AB fırsatı. Daha sonraki zamanlarda Kenan Evren, şimdinin siyasetçilerine tıpatıp benzer şekilde "Aldatıldık, bizi kandırdılar" diyerek hatasını kabul edecektir ama o hata milletin kaderi haline de gelmiştir artık. Yani o gün, Türkiye'nin AB tam üyelik başvurusu Yunanistan tarafından veto edilseydi, Türkiye'nin de Yunanistan'ın Nato'ya girişini veto etme imkanı var idi. O günün şartlarında rahatlıkla Yunanistan'la "al gülüm ver gülüm" yapılabilirdi.

1981 sonrası süreçte ise, Japonya ve Kore'nin yeni ekonomik güçler olarak sahneye inmesi, ihracatı azalan AB'de işgücüne olan talebi dolayısıyla Türkiye'ye olan teveccühü azalttı. Bundan sonra hiçbir zaman AB yörüngesine Yunanistan'ın üye olduğu zamanki kadar yaklaşamadı.

AB'nin tarihi gelişimine devam edecek olursak; 1985'te, Danimarka'nın kuzeyinde özerk bir bölge olan Grönland Birlikten ayrıldı.

1986'da, da İspanya ve Portekiz'in katılmalarıyla Birlik, 3. genişleme dalgasıyla güneye doğru genişledi. Böylece, üye sayısı 12'ye ulaştı.

Maastricht Antlaşması ve Avrupa Birliği

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından 3 Kasım 1990'da iki Almanya'nın birleşmesi, Demirperde bloğunun yıkılışı, Avrupa ülkelerinin Sovyet baskısından kurtulup hızla demokratikleşmeleri, Aralık 1991'de de Sovyetler Birliği'nin çözülmesi Avrupa'nın siyasi fotoğrafını baştan aşağı değiştirdi. Üye Devletler bağlarını güçlendirme kararlılığıyla, temel özellikleri 9-10 Aralık 1991'de Maastricht'te toplanan Avrupa Birliği Zirvesi'nde kararlaştırılan yeni bir Antlaşmanın müzakerelerine başladılar. Maastricht Antlaşması, diğer adıyla Avrupa Birliği Antlaşması, 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu antlaşma ile 1999'a kadar parasal birliğin tamamlanmasına, Avrupa vatandaşlığının oluşturulmasına ve ortak dış ve güvenlik ile adalet ve içişlerinde işbirliği politikalarının meydana getirilmesine karar verildi.

1981 sonrası süreçte ise, Japonya ve Kore'nin yeni ekonomik güçler olarak sahneye inmesi, ihracatı azalan AB'de işgücüne olan talebi dolayısıyla Türkiye'ye olan teveccühü azalttı.

Türkiye için ise; bu son dönem AB macerası olumsuz mecrada devam ediyor. Ülkemizin demokrasi alanında dünyanın en son sıralarında yer alması, Düşünce ve ifade özgürlüğünün, gazeteciler üzerindeki yıldırma politikaları ve basın yayın özgürlüğünün iktidar lehine tekelleştirilmesi sonucu ortadan kalkması, demokrasi yönünden, zaten zayıf olan AB'ye üye olma hayallerini daha da zayıflatıyor.

1995'te Dördüncü Büyüme; Avusturya, Finlandiya, İsveç'in katılımlarıyla, 2004'te Beşinci Büyüme; Çek Cumhuriyeti, Estonya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya'nın katılımlarıyla, 2007 Altıncı Büyüme; Bulgaristan ve Romanya'nın katılımlarıyla, 2013 Yedinci Büyüme; Hırvatistan'ın katılımlarıyla gerçekleşmiştir.

Birlikten ülke düzleminde ilk ayrılış: 29 Mart 2017, İngiltere'nin birlikten ayrılığının fiilen başladığı tarihtir. Sürecin 29 Mart 2019'de tamamlanacağı öngörülmektedir.

23 Haziran 2016 da, Birleşik Krallıkta yapılan Brexit referandumunda, %51.9 ile ayrılık kararı çıkması, hiç şüphesiz ki dünya ve AB açısından son derece şok edici ve ezber bozucu bir sonuçtu. Bu sonuca belki herkes şaşırdı ama, artık, otobüs, metro gibi toplu taşıma araçlarında, kenar mahallelerde İngiliz'den çok, Bulgar'a, Romen'e, Polonya'lıya rastlanıyor olması gibi realiteler belki de bir çok İngiliz vatandaşını gizliden gizliye çileden çıkarmış, sandık umulmadık bir şekilde patlamıştı.

Ekonomideki başarısıyla İngiliz siyasetinin yeni altın çocuğu olma yolunda emin adımlarla yürüyen Cameroon partisini tek başına iktidara taşımıştı, fakat "AB'de kal" kampanyasının "AB'den Çık" a yani Brexite karşı sürpriz bir şekilde kaybetmesi, siyasetin zirvesine yelken açan bu parlak politikacının siyasi hayatının da ani bir şekilde sona ermesine yol açtı.

Bugün birçok ülkede, anayasanın sıradan bir maddesini değiştirmek için bile vasıflı çoğunluk aranırken, AB'den çıkış için % 50+1'in yeterli görülmesi, kendi içinde tam bir demokrasi ülkesi olan İngiltere için ayrı bir garabetti. Brexit seçimine katılma oranının % 70'de kaldığı göz önüne alındığında aslında İngiliz seçmenin % 36'sı AB'den çıkma yönünde oy kullanmıştır.

Aslında Brexit, aklın göze indiği, yani insanların akıyla değil gözüyle düşündüğü yeni çağda, son dönem yaşanan şok edici ve ezber bozucu siyasi olaylar zincirinin yeni bir halkası durumundadır. Avrupa'da aşırı sağın yeniden yükselen güç haline gelmesi, Almanya'da Almanya için Alternatif (AFD) adlı Nazi Partisinin % 13'le meclise girmesi, Türkiye'de % 85.5 katılım dikkate alındığında toplam Türkiye seçmenin ancak % 43.8' "Evet" oyuyla da olsa Cumhurbaşkanlığı Başkanlık sistemine geçilmesi, (halbuki böyle önemli bir oylamada 3/2 gibi bir vasıflı çoğunluk aranmalı en azından toplam seçmen üzerinden % 50+1 değerlendirilmeliydi) bu şaşırtıcı olaylar zincirinin ilk akla gelen halkaları.

Türkiye için ise; bu son dönem AB macerası olumsuz mecrada devam ediyor. Ülkemizin demokrasi alanında dünyanın en son sıralarında yer alması, Düşünce ve ifade özgürlüğünün, gazeteciler üzerindeki yıldırma politikaları ve basın yayın özgürlüğünün iktidar lehine tekelleştirilmesi sonucu ortadan kalkması, demokrasi yönünden, zaten zayıf olan AB'ye üye olma hayallerini daha da zayıflatıyor.

Türkiye'de halen var olan kötü ekonomi Türkiye'nin kendi vatandaşlarını bile ürkütürken, AB üye devletlerini ürkütmemesi elbette mümkün değil.

Ülkedeki işsizler ordusu ve mülteciler de ayrı bir handicap olarak AB üyeliğinin karşısında duruyor.

Bunlar maddi görünür sebeplerden ancak birkaçı. Bir de görünmeyen psikolojik engeller var ki, bunlar da başlı başına bambaşka bir hikaye konusudur.

Avrupa'da bir görüş, tarihsel gelişim içerisinde, İslam'ı ve Türkleri dinî, siyasi ve askeri alanda rakip olarak görmüştür. Endülüs'te ve Haçlı seferlerinde karşı karşıya savaşan, Türkleri, Allah'ın (cc) Avrupa'ya olan gazabının yansıması olarak algılayan bu genetik kod, Türk denince İslam'ı, İslam deyince Türk'ü görmekte, İslamiyet'i, Hristiyanlığı ortadan kaldırmaya çalışan bir din olarak algılamaktadır.

Bu görüşe inananlara göre, öteden beri Türkler, Avrupa'nın birlik ve güvenliğine karşı en büyük tehdit olarak görülmüş, Müslüman olmaları nedeniyle zaten dost olamayacaklar listesinin başına konulmuştur. Türk coğrafyası neredeyse 1071'den bu yana diğerlerinin, öteki insanların coğrafyasıdır.

Bu görüştekileri, "Mammali Turchi" yani "Kaçınız! Türkler geliyor" paranoyasından kurtarmak çok kolay olmasa gerek. Türkiye AB serüvenini mutlu sonla nihayetlendirmek istiyorsa, Kopenhag kriterlerini yerine getirmenin yanı sıra bu yukarıda sayılan psikolojik kriterleri de aşmak zorunda. Kalplerinin derinliklerinde "bunlar Türk, bunlar Müslüman" yazan bir zihniyet algısının olumsuz yansımalarını silmeden Kopenhag Kriterlerini aşsanız bile ortaya başka yeni kriterlerin konulması mümkün.

Türkiye'nin AB senfonisi, bitmeyen ve yakın gelecekte de bitmeyecek bir senfoni gibi duruyor.

